

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De virtute temperantiæ, ac duplici temperantia: de quatuor quoque gradibus virtutis temperantiæ: Et de continentia. Cap. LIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

& vnum, quod si ex vna parte poneretur amor Iesu, in quantum homo, & etiam omnium Beatorum, quae inter se spirant, & ex alia parte amor, quae minimus Beatus spirat in Deum, illius amor ineffabiliter excederet: quia talis amor est vnus de tribus principalibus actibus gloriæ substantialis. Ad quod etiam duae causae principales assignari possunt. Prima, quia quilibet Beatus, à summo Deo cognosceret se solummodo beatificari, & amplius diligi, quam sit omnis alius amor ab omnibus Beatis mutuo spiratus. Secunda causa, erit cognitio diuinæ fidelitatis in in creatione, recreatione, corporis & sanguinis administratione, gloriæ futuræ preparatione, in sustinendo peccantem promouendo expectando continentem, reuocando resipiscentem, suscipiendo penitentem, proficientem, complectendo contemplantem, & beatificando perseverantem.

De virtute temperantiæ, ac duplici temperantiâ: de quatuor quoque gradibus virtutis temperantiæ: Et de continentia.

Cap. LIX.

Intruduxit merex in cellaria sua. Cant. 1. Quæ nimirum cellaria continent omnes thesauros internæ dulcedinis, & diuinæ contemplationis, quamuis & ipsa contemplatio, quæ secundum Basilium, est cordis illuminatio, apotheca Spiritus sancti, mentis iucunditas, hortus deliciarum, paradus amœnæ suauitatis, lux & pax serena tranquillitatis, merito, secundum Originem, cella omnium charismatum plenitudine referta censeri debeat. Nam contemplatio veritatis intima; splendor est totius animæ. Est enim cella aromatica, virtutum odore respergata; cella vnguetaria charismatum spiritualium vnctiõe referta; cella olearia, pinguedine gratiæ copiosè saginata; cella thesauraria, cælestium deliciarum thesauro dilatata; cella aquaria, aqua sapientiæ salutaris irrigata; cella balsamitica, spiritualium delectationum & suauitatum delitiosè imbuta; cella vinaria, amore dulcissimo & cæli gaudio gloriosè inebriata. Omnes enim isti thesauri spiritus, cum cellis suis securè conseruantur in vniuersali apotheca virtutis temperantiæ quatuor cellarijs distinctis adornata, quæ sunt castitas, respectu venerorum; sobrietas, respectu alimentorum; modestia, respectu dictorum & factorum; paupertas, respectu rerum exteriorum. De quibus per ordinem disserendo, primò de virtute temperantiæ videamus. Est enim temperantiâ, secundum Augustinum, affectio cohibens appetitum ab his

Temperantiâ.

ab his rebus, quæ turpiter appetuntur. Vel temperantia, secundum eundem, est amor ab amore inferioris pulchritudinis nos remouens, & eleuans ad superna: Tanto namque gloriosius mens hominis ad superiora promouetur, quanto diligentius ab inferioribus concupiscentia prohibetur. Hinc ait Isidorus: In omni re temperamentu tene. Quæ enim cum temperantia sunt, salubria sunt: & bona: quæuis etiã cum immoderato vsu noxia sunt. Omnis enim nimietas in vitio deputatur. Vnde temperantia est modus vitæ in omni verbo vel opere. Hæc verecundiæ comes est, humilitatisq; regulam custodit, tranquillitatẽ animi seruat, continentiam & castitatem complectitur, fouetq; decus: & honestatem, appetitum restringit, iram reprimat, & contumeliam non admittit. Hinc merito dicit Cassiodorus, quod temperantia est aduersus libidinem & alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio. Pro quo notandum, quod duplex temperantiæ modus distinguitur, secundum quod nomen temperantiæ dupliciter accipi potest. Vno modo, secundum quod significat quandam temperiem, id est, moderantiam, quam ratio ponit in humanis operationibus & passionibus: & sic est virtus generalis. Hoc enim est commune omni virtuti morali; & differt à fortitudine, prout vtraque sumitur: vt virtus communis, quia temperantia retrahit ab ijs, quæ contra rationem alliciunt appetitum: fortitudo verò impellit ad ea sustinenda vel aggradienda, propter quæ refugit homo bonum rationis. Alio modo accipitur temperantia specialiter & anatomicè, secundum quod refrinat appetitum ab ijs, quæ maximè alliciunt hominem: & sic est virtus specialis, habens materiam specialem, quia consistit circa concupiscentias & delectationes tactus, respectu maximorum delectabilium, quibus ipsa natura conseruatur in specie, vel in indiuiduo. Cùm enim delectatio consequitur operationem connaturalem, tanto sunt aliquæ delectationes vehementiores, quanto consequuntur operationes magis naturales, maximè vero naturales sunt animalibus, quibus natura conseruatur indiuidui per cibum & potum, & natura speciei per coniunctionem maris & femine: & ideo difficilius est ab eis abstinere, & earum concupiscentias refranare: & ideo circa has delectationes est propriè temperantia. Cæterum, quia delectationes huiusmodi consequuntur sensum tactus, ideo temperantia principaliter est circa delectationes tactus: secundariò verò circa delectationes gustus, olfactus & visus, in quantum sensibilia horum sensuum conserunt ad de-

Modus temperantiæ.

lectationem, siue ad delectabilem vsum rerum necessariarū, quæ pertinet ad tactum. Sed quia gustus est propinquior tactui, quàm alij sensus, ideo temperantia est magis circa gustum, quàm circa alios sensus.

Gradus temperantiae.

Huius autem temperantiae gradus quatuor assignari possunt: quorum primus hominam ab excessu & defectu custodit, quia ei mediū virtutis in omni tempore ostendit: & sic est virtus politica, quæ est nihil appetere pœnitendum, in nullo legem moderationis excedere, sub iugo rationis cupiditatem domare. Virtus enim temperantiae accipit necessitatem huius vitæ, sicut regulam delectabilium, quibus vitur, ut scilicet tantum eis vtatur, quantum necessitas huius vitæ requirit: quæ necessitas non tantum attenditur secundum illud, sine quo nullo modo res subsistere potest, sed etiam sine quo res conuenienter esse nō potest. Dicit enim Philosophus 3. Ethicorum, quod temperatus appetit delectabilia propter sanitatem, & propter bonā habitudinem. Adiditq; Philosophus, quod temperatus etiam appetit delectabilia alia, quæ scilicet non sunt necessaria ad sanitatem, vel ad bonam habitudinem, non tamen existentia his impediunt. Nam nullo modo temperatus vitur his, quæ sunt impeditiua sanitatis vel bonæ habitudinis. Respicit igitur temperantia necessitatem, quantum ad cōuenientiam vitæ, nō solum secundum conuenientiam corporis, sed etiam secundum conuenientiam rerum exteriorum, puta diuitiarum, officiorum, ac multo magis secundum conuenientiam honestatis. Nam secundum quod in exequendo rationis actum plus vel minus corporali virtute quis indiget, secundum hoc plus vel minus vti corporalibus delectationibus habet. Dicit enim Ambrosius, quod hoc est viuendi pulchritudinem tenere, conuenientia cuique sexui & personæ reddere. Hic ordo gestorum optimus, hic ornatus ad omnē actionē accommodus. Secundus gradus temperantiae mentē ad æterna perfectē dirigit, quia omnem superfluitatem rerum grauācium firmiter excludit: & sic est virtus purgatoria, quæ est omnia relinquere, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit. Dignitas enim temperantiae in hoc est, quod animam decorat: quia sicut in naturis forma decerior est, quā materia, sic etiam in moribus plus commēdatur modus, quàm operatio. Tertius gradus mentem in æternis figit, quia concupiscentiam omnis inordinati concupiscibilis penitus extinguit: & sic est virtus animi purgati, quæ est terrenas cupiditates nō solum reprimere, sed penitus obliuisci. Quartus denique gradus est in Deo prædictos gradus incho-

inchoans, deducens, perducens, & perficiens: & sic est virtus exemplaris, quæ sic est, quòd in se perpetua intentione conuersa est. Denique Seneca temperantiam sub nomine continentia ponit, dicens: *Continentiam si diligis, circumcide superflua, & in arctum desideria constringe.* Considera tecum quantum natura poscat, non quantum cupiditas expetat: palatum tuum fames excitet, non sapor: nec ad voluptatem, sed ad cibum accedas: nec presentibus delitijs inharebis, nec absentes desiderabis. Si continentiam diligis, turpia fugito: antequam accidant, nec quenquam vereberis alium plus quam te: omnia tolerabilia præter turpitudinem crede. Hæc ille. Pro quo sciendū, quòd continentia quandoq; sumitur pro abstinentia ab omni delectatione venerea: & tunc *omnis ponderatio non est digna continentis anima*, scilicet in genere castitatis, vt dicit Ecclesiast. Quandoque verò sumitur pro abstinentia ab omnibus illicitis: & sic *omnis ponderatio non est digna continentis anime*, quia non recipit æstimationem auri vel argenti, quæ commutantur ad pondus: quia sic nominat quædam virtutem perfectam. Quandoque autem dicitur esse continentia, per quam quis resistit concupiscentijs prauis, quæ in eo vehementes existunt, & sic habet aliquid de ratione virtutis, in quantum scilicet ratio firmata est contra passionem, ne ab eis seducatur: non tamen attingit rationem perfectam virtutis moralis, secundum quam etiam appetitus sensitiuus rationi subditur, sic vt in eo non resurgant vehementes passionem rationi contraria. Vnde comparatur ad temperantiam, sicut imperfectum ad perfectum. Hinc dicit Philosophus 4. Ethicorum, quòd continentia non est virtus, sed quædam mixta, in quantum scilicet aliquid habet de virtute, & in aliquo deficit à virtute.

De castitate generali & speciali mentis & corporis, & de virginitate, pudicitia & verecundia. Cap. LX.

Intruduxit me rex in cellaria sua. Cellarium primum, in quo sponsa gloriatur introductam, est ipsa virtus castitatis. Nomē autem castitatis ex hoc sumitur, quòd per rationem concupiscentia castigatur, quæ ad modum pueri refrananda est secundum Philosophum. Vnde castitas licet materiam habet in corpore, tamen in anima consistit sicut in subiecto: quia ad eam pertinet, vt secundum iudiciū rationis & electionem voluntatis, moderatè quis vtatur membris, præcipue veneris. Vnde dicit August. 10. de ciuit. Dei, quòd animi proposito

Continentia.

Ecclef. 26.

Castitas.